

CALIU

Butlletí informatiu
d'Antics Escoltes i Guies de la FEG

3ª Època, núm. 65 Maig 2022

L'entrada a l'església del monestir. Foto: Eulàlia Quer

Activitats

L'art de Sixena: Salvament i
espoli

Pàg. 2

Col·laboracions

Cristóbal dona suport...

Pàg. 8

La Drogueria Solà

Pàg. 10

Els Pics gegants

Pàg. 12

Notícies

Rconeixement

al mestratge escolta

Pàg. 15

L'art de Sixena: Salvament i espoli (12-03 i 2-04-2022)

Text: Eulàlia Quer

Fotos: Eulàlia Quer, Joan Bosquet, Joan Millán, Internet

Dissabte 12 de març amb pluja persistent a Barcelona. Convocats per IPECC (Institut de Projecció Exterior de la Cultura Catalana) ens trobem membres d'aquest institut, d'Antics Escoltes i Guies i de la Colla Jove (jubilat de la Caixa) esperant l'autocar per anar a Lleida. Quan hi arribem, ja podem guardar els paraigües i el sol ens acompanyarà tota la resta del dia.

El viatge a Lleida té com motiu primer assistir al matí a la conferència titulada "Sixena, un monestir al bisbat de Lleida" per part de Carme Berlabé, doctora en Ciències Jurídiques i Polítiques i llicenciada màster en Història d'Art, conservadora del Museu Diocesà de Lleida, i per la tarda anar fins a Sixena per comprovar in situ les obres espoliades.

Tot fent ruta, en Josep Puig ens posa l'àudio del programa "En Guàrdia" d'Enric Calpena a Catalunya Ràdio que fa referència a la història i litigi per les obres de l'antic monestir. Amb aquest àudio ens fem idea de la complexitat de la història que ha originat el litigi de les obres d'art que enfronta el govern d'Aragó amb el de Catalunya.

A La Panadella vam fer parada tècnica i al mateix temps vam recollir tres companys que no sortien de Barcelona.

Escoltant la senyora Berlabé. Foto: Joan Bosquet

En la seva conferència, la senyora Berlabé fa un detallat repàs de la història fundacional i dels orígens i vinculació de Sixena amb el bisbat de Lleida, de la conservació del patrimoni històric del monestir al Museu Diocesà de Lleida i al Museu Nacional d'Art de Catalunya a Barcelona, del trasllat de la comunitat religiosa a Barcelona i del procés judicial que ha sentenciat l'entrega d'aquest patrimoni al Govern d'Aragó que les ha col·locat a les ruïnes de l'antic cenobi. Ens ensenya diferents documents amb les dades de venda d'obres artístiques per part de la petita i anciana comunitat de monges que finalment es va encardinar a la de Barcelona, i per poder pagar les obres del nou convent a Valldoreix el 1970 quan van abandonar el convent per la penúria amb què vivien com a conseqüència de la humilitat i estat del monestir. Des d'aquella data estaven al Museu de Lleida, lloc adequat, ja que Sixena pertanyia al Bisbat de Lleida abans de la nefasta segregació. El Jutjat considera que la venda no és vàlida perquè en el seu moment no es va formalitzar davant notari i es va signar un document privat. Aquí és on rau el problema.

La fundació del monestir, segons la llegenda, explica que Sança, (princesa Sancha de Castilla) reina pel casament amb Alfons el Cast d'Aragó en somnis va tenir la visió de la Mare de Déu que l'indicava havia d'erigir una església en una llacuna amb una illa al centre. Els arquitectes ho desaconsellaven, però després de diverses visions de la Mare de Déu de Sixena es va fundar el monestir. La idea de la reina Sança era per perpetuar la seva memòria, es a dir, fer un lloc per les tombes reials. El posà sota els auspicis de l'Orde de Sant Joan de Jerusalem, monges hospitalàries. L'any 1183 es van començar les obres d'aquest impressionant monestir d'estil romànic de transició al gòtic i el 23 d'abril de 1188 es va fer la consagració de l'església. Les obres van continuar varis anys.

L'entrada a l'església. Foto: Joan Millán

Pel que fa al litigi, fa molta angoixa pensar que tot es per una qüestió política. No els interessa l'art, si no desenfocar la història. En compliment d'una ordre judicial provisional i en el context de l'aplicació de l'article 155, la matinada plujosa de l'11 de desembre del 2017 una formació armada de la Guàrdia Civil se'n va endur quaranta-quatre obres d'art davant el patiment de la gent del museu, la protesta dels amics i veïns. L'operació de trasllat va durar 14 hores.

Després de l'interessant conferència, ens acompanya a veure les obres que “encara” resten a les magnífiques i modernes instal·lacions del Museu, (Cal dir que el grup d'Antics Escoltes i Guies ja a l'any 2010 a l'inici del procés judicial vam visitar i veure la col·lecció completa.)

Tot passant ens ensenya l'excel·lent joc d'escacs de cristall de roca procedent del tresor de la col·legiata de Sant Pere d'Àger, del qual conservem 19 peces, és originari d'Egipte. El joc va ser propietat d'Arnau Mir de Tost (? - 1072), senyor d'Àger, un dels principals artífexs de la conquesta feudal a la Catalunya Vella. Després veiem la Mare de Déu de Bellpuig de les Avellaneres una de les imatges marianes més emblemàtiques del gòtic català. Bartomeu de Robió, el principal escultor de l'Escola de Lleida del segle XIV, la va executar amb una factura delicada i cuidant especialment la indumentària. Es tracta d'una obra d'altíssima qualitat tècnica, que assimila els nous recursos plàstics i expressius provinents del context artístic de la Toscana italiana.

Arribem als llocs on havien estat les obres i que ara ocupen diferents quadres i objectes cedits pel MNAC.

Després veiem el tron o cadira prioral de Blanca d'Aragó i d'Anjou, filla del rei Jaume II i de la reina Blanca d'Aragó, que fou priora del monestir de Santa Maria de Sixena entre 1321 i 1347. Es tracta d'un moble de línies senzilles que es trobava situat al cor de l'església, raó per la qual presenta totes les cares decorades amb pintures. Quan va arribar al Museu estava completament destrossat i s'hi va fer una molt bona restauració.

El tron de Sixena era un símbol de poder i dignitat de la priora del monestir davant la comunitat, a la vegada que incidia en els conceptes de maternitat i saviesa a través de la seva iconografia.

Agraïm a Carme Berlabé tot el que ha fet per ensenyar-nos sobre la història tant del monestir com de les seves obres i anem a dinar al restaurant “Cullera i Forquilla” als baixos del mateix Museu.

És l'hora de dinar. Foto: Joan Bosquet

Amb una mica de retard respecte a l'horari previst, tornem a l'autocar per anar a Villanueva de Sigena a uns 90 quilòmetres de Lleida, ja a l'Aragó.

Al monestir de Sixena hi ha dues entitats que gestionen les visites, la qual cosa complica poder fer la reserva de visita. L'antic dormitori de les monges, arreglat a corre cuita, és on s'han instal·lat les obres. Aquestes instal·lacions estan a cura de "Turismo de Aragón", mentre que el monestir es propietat dels Cavallers de l'Orde de Malta i les visites són guiades per voluntaris.

La primera visita es complica una mica, ja que el nombre de visitants permès és de 25 per grup i nosaltres som 35. S'havia fet la reserva per dos grups, però coses de la tecnologia la guia no en tenia constància. Finalment ens deixa entrar a tots i ens fa una ràpides explicacions de les obres i del seu sentit històric. Demanem veure la sala capitular, però no pot ser perquè s'ha d'entrar a través del claustre on no es pot passar per seguretat, ja que està en obres. L'any 2023 serà el centenari de la declaració de Monumento Nacional històrico-artístico i volen tenir-ho arreglat per mostrar les obres d'una manera més adequada. En l'actualitat no és que estiguin mal exposades, però no és pot dir que estiguin en les millors condicions si es comparen amb les que tenien.

Les obres més destacades que s'exposen a Sixena. Foto: Joan Millán

Veiem exposats uns quants objectes, com una tapa de llibre amb l'escut de l'Orde de Malta, cullera, forquilla, calzes, relicaris, trossos de plats,... i sobretot les més destacades i preuades: tres caixes mortuòries, sepulcres de fusta policromada pertanyent el més important a Sor Isabel d'Aragó morta al 1410 i filla de Pere, comte d'Urgell, i els altres a Sor Beatriz Corneil i la priora de Sixena Francisquina d'Erill i Castro.

Anem cap el monestir i després d'una estona d'espera, la guia diu que ja s'han acabat les visites i que no li consta cap altra. Després d'un estira i arronsa accedeix a deixar-nos entrar per veure de lluny la portalada. Davant de la nostra insistència, finalment accedeix a que entrem a l'església. Durant la guerra incivil van incendiar totalment el monestir que va quedar enrunat i només van aguantar les parets i volta i Panteó Real.

Moltes obres d'art van ser destruïdes o saquejades i les tombes dels reis d'Aragó van ser profanades. Es va perdre l'extraordinari enteixinat mudèjar de la sala capitular i les pintures dels murs per salvar-les van ser arrancades per experts de la Generalitat i portades a Barcelona i posteriorment pel Museu d'Art de Catalunya si bé aquest apartat és "discretament oblidat" per la guia.

Així eren les pintures murals del monestir. Foto: Internet

La imatge de la Mare de Déu de Sixena que veiem és una fidel reproducció de l'antiga, feta per les monges que el 1985 s'hi van instal·lar de les Germanes De Betlem. Es dedicaven a la pregària, cants i manualitats i van marxar per tot l'enrenou de les visites amb motiu de l'arribada de les obres. El refector el van transformar en capella, ja que l'església no reuneix condicions. A la volta de l'altar major es pot veure una resta molt petita de pintura. Poca cosa més va resultar de la visita ultra ràpida que va permetre la guia.

De retorn a Barcelona, tornem a parar a La Panadella, però abans i durant el viatge Montserrat Pagès, doctora en Història de l'Art, antiga conservadora de romànic del MNAC i membre de l'IPECC, fa referència a les conferències que ella i Rosa M. Gasol, doctora en Belles Arts i restauradora de les obres de Sixena faran el dissabte 2 d'abril al MNAC.

La veritat és que la jornada ha estat interessant, però durant el dia ens ha anat envaint una estrany sentiment compartit entre la tristesa i la ràbia, per no acabar d'entendre com encara avui dia... però no plorem. Hem de continuar!

ALGUNA NOTA HISTÒRICA

Ja hem vist que el monestir va ser fundat el 1183 per Sança de Castella, esposa del comte de Barcelona i rei d'Aragó Alfons el Cast. Fou el primer de la branca femenina de l'Orde de Sant Joan de Jerusalem. Quan va enviudar, es retirà al convent i a la seva mort 1208 hi va ser enterrada. Pere el Catòlic, fill d'aquests reis, mort a la batalla de Muret, també hi va ser sepultat.

Hi havia els estaments de *sorores* o religioses claustrals, *juniores* o nenes que rebien educació de les monges i *mitja creu* que eren les religioses servidores de la comunitat.

Fins el 1321 hi va haver varies abadesses, quan en aquesta data va ser escollida priora l'infanta Blanca als 20 anys, filla del rei Jaume II d'Aragó, que l'havien portat al convent als 5 anys.

Amb Jaume el Conqueridor va començar una nova època d'esplendor després del declivi de molts anys. Va ser sota el priorat de Blanca d'Aragó que el monestir es va convertir en palau i cort senyorial. Allà es van acumular tapissos, quadres, retaules, mobles, pintures i altres objectes d'art que van omplir les estances. Es aleshores quan ella es fa construir la cadira-tron prioral que encara està al Museu de Lleida. Aquesta etapa va durar fins el Compromís de Casp el 1412. Com que el monestir havia pres partit per Jaume d'Urgell, legítim aspirant a succeir Martí l'Humà, els Trastàmara, que no tenien res a veure amb la dinastia fundadora, se'n van desentendre i oblidar de Sixena a l'arribar al poder.

Blanca va morir a Barcelona el 1348 i amb la seva successora, la priora Urraca Artal de Cornet (1348-1357), va començar el declivi econòmic i ella va començar a vendre tot tipus d'objectes. Les humitats feien malbé el monestir (no oblidem que estava edificat sobre una antiga llacuna) i amb la desamortització de Mendizabal es van perdre més obres. Finalment l'agost del 1936 es va incendiar el monestir i una gran part del patrimoni que hi quedava fou greument malmesa. El que es va salvar està repartit avui dia entre els museus de Saragossa, Diocesa de Lleida i col·leccions particulars. Al MNAC es conserven les pintures de la sala capitular curosament restaurades i que seran objecte de comentaris a la propera visita del dia 2 d'abril al Museu. Segons els experts, aquestes pintures tenen tots els indicis d'haver estat fetes pels mateixos pintors de l'església de Monreale a Sicília.

Un digne i recomanable colofó serà la visita a Sicília prevista de l'1 al 6 de juny. Animem-nos!

Cristóbal dona suport fermament a l'Església de Francesc

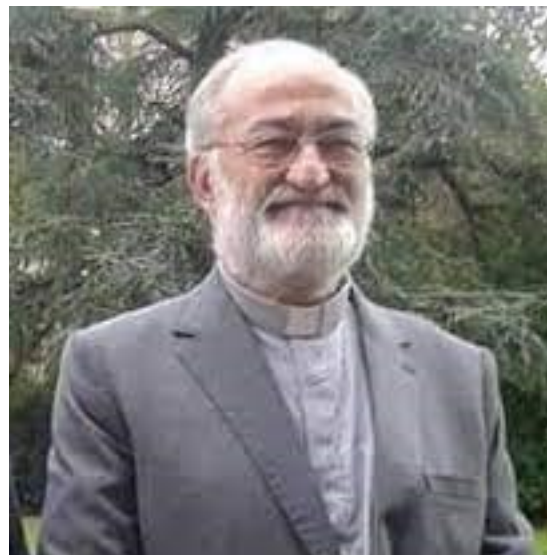
Text: Josep-Maria Font i Gillué

Foto: Internet

Publiquem aquí l'escrit, que agraïm, enviat pel nostre consoci Josep-Maria Font, sobre el cardenal Cristóbal López Romero, que creiem us pot interessar.

No ha de passar desapercbut que fa pocs dies a Barcelona, a iniciativa del Grup Sant Jordi de Defensa i Promoció dels Drets Humans i el suport de tretze entitats catòliques, es va presentar la 1a edició de la Tribuna Joan Carrera, amb un dinar col·loqui al qual van assistir més d'un centenar de persones pertanyents a entitats cristianes de Catalunya, moderat per Laura Mor. La iniciativa, que es repetirà, vol recollir i actualitzar les inquietuds i trajectòria del bisbe Joan Carrera, redactor del document *Arrels cristianes de Catalunya*. Vol tractar i potenciar alhora les experiències de diàleg, comunicació i participació social de cara a fer present el fet religiós a Catalunya.

El convidat era **Cristóbal López Romero**, salesià, arquebisbe de Rabat i cardenal elector. I qui és aquest arquebisbe? Nascut el 1952 a Vélez-Rubio (Andalusia), als 12 anys entra al seminari. La seva família emigra a Catalunya i ell creix al barri del Sant Crist de Badalona i a Castellar. Estudia Periodisme a la UAB i Teologia al Seminari de Barcelona. El 1979 és ordenat prevere i treballa 11 anys als barris perifèrics de la Perona i a la Verneda. D'allà salta al Paraguai, on viu 18 anys. Va ser provincial de la seu ordre i després va viure 3 anys a Bolívia.

El cardenal arquebisbe López Romero.

Arriba al Marroc el 2003 on descobreix la necessitat de ser pont i anar vencent prejudicis.

Combat les *fake news* que diuen que els musulmans volen envair Europa. "Un grapat d'extremistes violents no han d'esborrar l'acceptació de l'altre que té la majoria. Cal parlar menys dels musulmans i parlar-hi més", com "cal parlar menys dels immigrants i més amb els immigrants" i "cal parlar menys de Déu i parlar més amb Déu". El 2017 Francesc li confia l'arquebisbat de Rabat i el 2019 el fa cardenal. És un dels tres cardenals electors catalanoparlants.

Al Marroc, amb 37 milions d'habitants, hi ha 30.000 catòlics, el 0,08% de la població. Això que podria ser un problema no ho és: el problema seria ser insignificants o no ser llum que il·lumini. Allà han cedit set parròquies per al culte protestant.

Amb ells comparteixen l' Institut Ecumènic de Teologia; l'arquebisbe és un fervent defensor del diàleg interreligiós. També tenen dotze escoles catòliques on hi van 10.000 infants musulmans.

Amb els musulmans, diu, compartim Déu, la fe i la pregària. Diu que és possible parlar de la unitat des de la pluralitat. Hi ha un nacionalisme sa però també n'hi ha d'exacerbats que van contra la fraternitat.

Denuncia "la política migratòria d'Europa que, com Pilat, es renta les mans, fent que siguin els altres els que -pagant-los- facin la feina bruta, i això és una vergonya, jo somio un món sense fronteres. Els marroquins miren Tarifa des de Tànger i no comprenen perquè no hi poden anar". "Europa tracta diferent als immigrants, segons si són europeus o africans a qui posem tanques amb concertines [V. nota a la p. 16] -que el president espanyol va treure d'Espanya per portar-les al Marroc- i recorda que amb el conflicte siria el govern espanyol va dir no després d'haver-se compromès a acollir-ne 19.000, dos anys després van ser només 2.500. "Amb Ucraïna n'han arribat 25.000 deixant fora de tot dubte que és possible una Europa que aculli a tothom". "És una vergonya que Europa es protegeixi perquè vol conservar els seus privilegis".

El cardenal va valorar la propera canonització de Charles de Foucauld com "un moment d'extraordinària importància" perquè els cristians del Marroc el tenen com a referent. Més endavant parlarem d'aquest militar francès, convertit al cristianisme, fundador dels Germanets i Germanetes de Jesús, que també va deixar la seva petjada a Terrassa amb una fraternitat

laica de nois i noies procedents de l'Escoltisme Catòlic.

Parla del Regne i no tant d'Església, com a estil de vida, que prioritza la pau, la justícia, la llibertat, la vida, la veritat, l'amor. Un horitzó utòpic però mobilitzador. Un musulmà diria "fem un món com Déu vol" i un agnòstic "fem un món on faci goig viure". En qualsevol cas l'hem de fer entre tots.

Diu que li interessa més l'alliberament que la teologia, el seu lema és "Casa meva és el món, la meva família la humanitat" i diu que al segle XXII l'Església probablement siguem minoria, més testimonial i que les dones ocuparan llocs de responsabilitat com, molt tímidament, ja comença a passar. "L'Església piramidal amb el Papa al cap d'amunt passarà, l'Església és circular i el centre és Crist no el Papa. Tots i cadascun dels cristians i no cristians tenim la mateixa dignitat". "Hem d'anunciar amb convicció la Bona Nova, sense complexos, sense tancar-nos a les sagristies, la nostra força és la fe i l'esperança". I afegeix: quan els capellans siguin la meitat del que ho són ara, el laïcat prendrà la responsabilitat de moltes comunitats i probablement les dones en portin el pes. Són més d'un 80% dels qui participem a l'Església, pot ser fins i tot un 90%".

Una alenada d'aire fresc que ha revifat i confirmat el desig d'una església més viva, desvetllada i atenta al món, als signes dels temps, enmig de tant brogit i rivalitats intraeclesials vergonyants i contràries a l'Evangeli de Jesús. Una empenta al catolicisme obert i acollidor del Concili Vaticà II.

Cristóbal, sant llegendari el nom del qual prové del grec *Kristophorus* vol dir portador de Crist, fa honor al seu nom.

Que visqui molts anys!

La Drogueria Solà

Text: Alfons Solà

Fotos: Arxiu Alfons Solà

Reproduïm aquí l'article publicat a SOSI, Butlletí informatiu de l'Associació de Veïns del Casc Antic, núm. 36, hivern de 2021 pel nostre consoci Alfons Solà. Moltes gràcies.

Jo, que fa cinquanta anys que n'estic al front, us aniré parlant de les botigues del barri de Sant Pere que he conegut. Començo per la meva.

Crec que soc la sisena generació a la nostra botiga, i en principi la meva filla serà la setena. Els inicis es remunten a mitjan segle XVIII. La botiga estava al carrer de Sant Pere Més Baix, 39 i en un moment determinat, una filla dels amos, es va casar amb un Solà. La botiga era més petita. El meu avi Ildefons Solà i Jané la va engrandir i la va fer modernista a començaments del segle XX quan es va fer el Palau de la Música Catalana. Amb el modernisme hi va posar un rètol de "Queviures, drogues i perfumeria". El meu avi va ser un dels trenta de la Reixa el 1901 i els partits catalanistes per protestar contra aquest empresonament varen fer una manifestació el diumenge següent. Aquest és l'inici de les manifestacions de l'11 de setembre.

Ell detestava la paraula castellana de colmado i per això va posar-hi "Queviures", cosa que després ha anat fent altra gent. En els inicis de la botiga hi havia diversos Fèlix de nom, jo encara he conegut senyores que deien que anaven a Can Fèlix, ara ja fa anys que no ho diu ningú.

L'any 1927, amb el seu germà i cunyat va constituir Solà, SA amb la

Taulell de drogues, en Josep Justo Navarra a l'esquerra i el meu pare en Josep M. Solà i Solà a la dreta. En Justo es va jubilar essent l'encarregat i amb més de 40 anys a l'empresa. Va entrar d'aprenent just abans de la guerra i va formar part de la lleva del biberó. Va ser a la batalla de l'Ebre i el meu avi li va fer els avals per treure'l del camp de concentració un cop acabada la guerra.

botiga de Sant Pere i la del carrer Gran de Gràcia, 105, que encara és la societat que està activa actualment. Hi ha una llibreteta dels lloguers del pis de sobre la botiga a on vivia en Fèlix Jané, el pare del meu rebesavi. Aquesta llibreta va del 26 de maig del 1888 al 31 de setembre del 1925. En aquest principal hi van viure els meus avantpassats, i fins i tot hi va néixer el meu pare el 1913. Pocs anys després van anar a viure a Horta i es va convertir aquest pis en despatx. En el segon pis hi vivien els aprenents i la Marieta els feia el menjar. Durant la guerra del 36 al 39 la varen col·lectivitzar i després de la guerra va ésser començar de zero.

Els taulells de les seccions formaven una U. Entrant a l'esquerra hi havia els queviures, al fons les drogues, a la dreta, perfumeria i, d'esquena al carrer, hi havia la caixa que era un moble gran modernista, i que jo recordi s'hi estava habitualment el meu pare. Hi havia uns talonaris de colors i els clients podien anar a més d'una secció i al final passaven a caixa a on guardaven els tiquets en una fusta que tenia tres ganxos de llautó.

Jo de petit encara havia vist restes del racionament de la postguerra, si no recordo malament el sucre i l'oli. Hi havia unes carpetes molt grans que he donat al Museu d'Història on hi

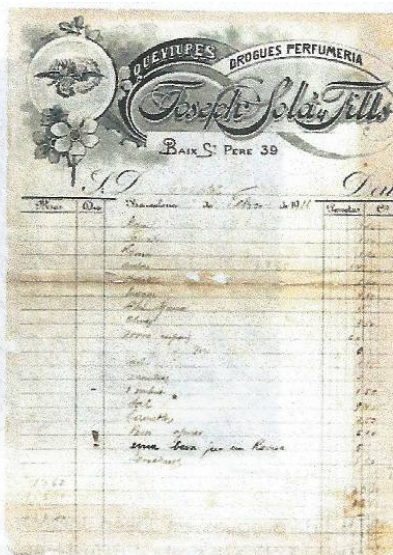
havia el nom i les adreces dels clients que venien a buscar el racionament.

De petit, en època de vacances, perquè no fes trapellereries a casa, el meu pare em portava al despatx perquè fes deures o llegís. Però al cap d'una estona baixava a la botiga per l'escala interior i negociava amb els dependents de drogueria que quan els demanessin una ampolla de lleixiu Conejo la donaria jo. Les ampolles eren de vidre i de color verd. Es tornaven els envasos que es guardaven en unes caixes de fusta de deu o dotze ampolles.

Un dissabte a la tarda de l'any 1960 o 1961 hi va haver un incendi. Varen venir quatre camions de bombers i van haver de tirar a terra un envà del despatx que connectava amb un quartet que no tenia finestra al carrer. Allà hi havia palanganes i galledes de plàstic (l'inici del plàstic), posteriorment els van fer obrir una finestra al carrer: si mireu al carrer de les Arenes, a la primera planta hi ha una finestra més que a la segona.

L'any 62 varen deixar de tenir queviures i l'espai el va omplir la neteja que abans estava juntament amb les drogues. Els que ja teniu una edat sabreu què era la terra d'escudelles, un paquet que posava "arena diamante" (època franquista) i que els dissabtes venien a comprar les porteres de l'exemple per fer nets els marbres dels portals amb terra d'escudella i pols de marbre.

El 1971 em vaig fer càrrec de la botiga; a més del meu pare hi treballaven unes dotze persones entre els dependents, mossos i despatx... eren altres temps. La colònia es venia a granel i te'n podien demanar 50 cc. Els dissabtes a la tarda es treballava molt,

Una factura de febrer de 1916 a nom de Josep Solà i Fills, amb l'escut de l'àliga, les quatre barres i la muntanya de Montserrat. Aquest era el meu besavi.

la gent feia hores extres i cobraven la setmanada. Tots els productes de drogueria es venien a doll i es pesaven, fins que a mitjans dels vuitanta la Generalitat ho va prohibir. Es podia demanar 50 grams de blauet per a la roba o un quilo d'esciola.

Veníem pintura "a granel" que la fabricàvem al taulell mateix: si era per a esmalt d'interior, amb vernís copal, i si era per a exteriors, amb oli de llinosa i terres per a colorants. Un quilo valia 50 pessetes i mig quilo 30 pessetes. Molts clients portaven el pot, que podia ésser una llauna de conserva reciclada (50 pessetes serien 0,30 euros sense actualitzar).

Durant tots aquests anys la botiga ha anat evolucionant, com ho ha fet la societat a la qual servia. Ens hem dedicat molt a la pintura. L'any 1982 vam tenir la primera màquina tintomètrica manual de pintura. Jo les havia vist a Holanda i el fabricant de pintures les va importar. La primera

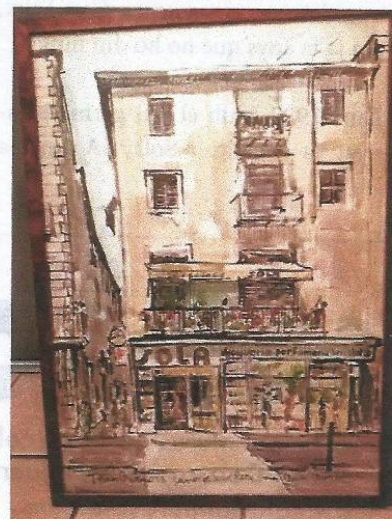
va venir a la meua botiga i, a la tarda, ja van muntar la segona en una altra botiga. Més endavant vàrem centrar-nos molt més en la pintura.

A partir dels anys vuitanta es venia a la planta baixa i a la primera, on hi havia el bricolatge i l'oficina. El soterrani era el magatzem de la pintura i el segon pis era el magatzem de la resta. Per tant, la botiga tenia quatre plantes connectades per un muntacàrregues.

L'any 2005 havíem de tornar a fer obres a l'edifici i l'arquitecte em va dir que si no sortíem de la botiga no les podien fer. Després de condicionar el magatzem de l'antic carrer de Claveguera, 20 (ara Mestres Casals i Martorell), llogar el local del costat, el 18, comunicar-los i legalitzar-los, vàrem traslladar-nos i vam poder fer les obres de rehabilitació total de l'edifici de Sant Pere. Les obres finalment van durar tres anys i ja ens hem quedat en el nou espai.

Crec que en aquest moment, som el negoci en funcionament més antic del barri. ♦

Una pintura de com era la botiga als anys vuitanta del segle xx.

Història d'una cançó: Els pics gegants

Text: Jordi Canet

Fotos: Arxiu i Carles Vidal

Si volem conèixer la història d'aquesta cançó hem de començar situant-nos a la Suïssa del segle XIX i, concretament, a l'actual cantó de Neuchâtel, que en aquella època era un Ducat (o Principat, segons altres fonts) el titular del qual era el Rei de Prússia.

A principis de 1856 els partidaris del Rei de Prússia van intentar un cop d'Estat que no va tenir èxit. Al contrari, els partidaris d'un règim republicà van contraatacar i van fer nombrosos presoners. Tot seguit el Rei de Prússia va mobilitzar 300.000 homes.

A Suïssa, les cambres federals i els cantons van votar crèdits i mobilitzar homes. El cantó dels Grisons va armar 2.000 carrabiners. Guillaume Henri Dufour va ser nomenat general en cap i es va disposar una lleua de 30.000 homes per cobrir la frontera entre Basilea i Romanshorn, al llac Constança.

En aquest ambient, el 13 de gener de 1857, l'escriptor i filòsof **Henri-Frédéric Amiel** va escriure la lletra i la música que va titular *La Guerre sacrée*, i subtítular *Chant de guerre helvétique*. És més coneguda, però, per les primeres paraules de la segona estrofa: *Roulez, tambours!*

Amiel (Ginebra, 27 de setembre de 1821 – Ginebra, 11 de maig de 1881) és conegut sobretot pel seu *Diari íntim* que no solament és excepcional pel seu volum (17.000 pàgines) com perquè va donar peu a un nou gènere literari, el dels diaris, que aviat va tenir imitadors.

La Guerre sacrée consta de vuit estrofes i la lletra original és bastant ferotge. Les estrofes porten els següents títols: 1. Alarma; 2. En ruta; 3. Al bivac; 4. Cant de la bandera; 5. Batalla; 6. Victòria; 7.- (Vacant); 8.-Adéu. Com a cosa curiosa, la setena estrofa no existeix. Queda reservada per quan arribi la pau.

Podeu sentir la marxa *Roulez, tambours* interpretada per la Fanfàrria de l'Exèrcit Suís (Schweizer Armeespiel) a: [youtube.com/watch?v=vtV4lq_p-SA](https://www.youtube.com/watch?v=vtV4lq_p-SA)

Només dos dies després, la pressió internacional per evitar una guerra helvètico-prussiana van donar resultat i el Rei de Prússia va renunciar als seus drets històrics.

De totes maneres, va quedar com a cant patriòtic i a les mobilitzacions de 1914 i de 1939, aquest cant encara figurava en el repertori de les escoles, les fanfàrries i els soldats.

Només hem trobat una gravació cantada amb les estrofes segona, tercera i quarta, interpretades pel Cor del Regiment de Friburg (d'una gravació HMV HE 224):

<http://www.amiel.org/atelier/Roulez.wma>

Com i quan va arribar la música del *Roulez*, *tambours* a casa nostra?

No ho sabem del cert. Probablement algú devia tornar d'un viatge a Suïssa amb algun cançoner. La versió més antiga que coneixem és la del *Cançoner de la Secció de Muntanya* del Centre Excursionista de Catalunya. La seva primera edició és de l'any 1935, en forma de carpeta d'anells, i la cançó, amb el títol *Els Pics gegants*, figura a la primera pàgina, sense cap referència a l'autoria, ni de la música ni de la lletra.

El Centre Excursionista de Catalunya ens proposava la següent versió:

♫ Els Pics gegants

①

1. De bon matí, quan els estels es ponen, hem de sortir per guanyar el pic gegant. L'oreig és pur, tranquil el cel clareja i ab pas ben dur encetem la cançó: Avant, avant, que trenca l'alba, si anem pujant s'abaixa el cim. Prenem la corda i piolet, amunt els cors que el pic és dret. Per passà el glaç crampons calcem y el gran gegant per fi vers-cem.

1. - De bon matí,
quan els estels es ponen,
hem de sortir
per guanyar el pic gegant.
L'oreig és pur,
tranquil el cel clareja
i amb pas ben dur
encetem la cançó:

Avant, avant,
que trenca l'alba,
si anem pujant
s'abaixa el cim.
Prenem la corda i piolet,
amunt els cors que el pic és dret.
Per passà el glaç crampons calcem
i el gran gegant per fi vencem.

2. - Vessants d'avets
de Mont Perdut i Aneto!
Vers el Posets,
esguardem l'infinit.
Bells Encantats,
Peguera i Biciberri!
Cims albirats
de neu tots sou reblerts.

Cantem de cor
a la natura
suprem amor
del muntanyenc.
Lleugers correm com els isards
pel llis pendís vers nostres llars.
Curulls de joia i encisats
fem un adéu als pics amats.

La cançó es va fer molt popular entre els excursionistes i altres cançoners la van recollir. El cançoner *Cançons a flor de llavi*, va aparèixer publicat per la JOAC el 1955, per la JOC el 1959, per l'editorial Nova Terra el 1961 i el 1964, com a mínim. Cal dir que només tenia el text de les cançons, però ja es deia que la lletra era d'Agustí Vidal. En canvi no es citava l'autor de la música (H. F. Amiel).

Els anys 60, l'Editorial mf, publicava "fitxes de cançons" per als escoltes ("la DDE"). A la fitxa núm. 3, subtítolada "Marxes", a l'anvers hi havia la cançó *Bell matí* (*Clair matin*) de César Geoffray, adaptada per Artur Martorell, i la *Marxem amb el vent*, de W. Lemit, adaptada per Joan Costa, i al revers, *Els Pics gegants. Cant de marxa* de F. Amiel i adaptada per Agustí Vidal.

En cançoners més moderns de Minyons Escoltes i Guies Sant Jordi de Catalunya segueix figurant-hi *Els Pics gegants* amb la referència als autors de lletra i música

Però, qui era Agustí Vidal?

El portal Càntut (cantut.cat) conté una versió d'*Els Pics gegants* recollida oralment en la qual s'alteren algunes paraules del text original, raó per la qual no la reproduïm. Però atribueix a Agustí Vidal haver estat cap a l'agrupament escolta Prat de la Riba, de la parròquia de Sant Antoni de Pàdua, de Barcelona, i pare de Carles Vidal, músic i membre fundador de la Companyia Elèctrica Dharma. Això ens va donar una pista que ha resultat molt fructífera.

En Carles Vidal (Barcelona, 1955), a més d'explicar-nos que el seu pare no va ser cap de l'agrupament Prat de la Riba, però sí que va ser qui el va animar a formar part d'aquest agrupament escolta del barri d'Horta, ens ha donat informacions precioses sobre el seu pare.

"Agustí Vidal va néixer el 14 de març de 1913 i va morir el 9 de novembre de 1997". Això vol dir que la lletra d'*Els Pics gegants* la devia escriure amb una vintena d'anys més o menys.

"Va escriure alguns poemes més que no es van arribar a publicar. Tocava l'acordió, cantava cançons que enregistrava en cassettes, li agradava el dibuix, sobretot paisatgístic, així com la fotografia. Practicava la natació i el rem al Club Natació Barceloneta".

"Tots els vincles amb la muntanya l'apassionaven: va treballar al CEC com a cartògraf i la seva època d'escalada la culminà amb la pujada al Cavall Bernat de Montserrat".

"S'interessà pel ioga quan aquí encara era una pràctica desconeguda".

"Va voler estudiar dret però la guerra va truncar les seves aspiracions quan va ser enviat a la batalla de l'Ebre. Evità, però, les armes tot traient profit de les seves habilitats amb la màquina d'escriure i passar aquells anys d'escrivent i intendent de cuina repartint àpats a les trinxeres i omplint cantimplores per a abastar als soldats".

"En acabar el conflicte, va construir ell mateix la casa on ara en Carles hi està visquent i va trobar feina d'administratiu en una empresa on va acabar jubilant-s'hi".

"El seu fill Carles el recorda com a algú de qui va aprendre, entre d'altres valors, a estimar i entendre la Natura i a ser-ne conscient i sensible".

Moltes gràcies, Carles, per haver-nos ajudat a conèixer la història d'*Els Pics gegants* ☑

Reconeixement al mestratge escolta

Text: Gonçal Mazcuñán

Fotos: Pere Oms

Francesc Serra i Feu ha rebut el reconeixement a 65 anys continuats de servei a l'Escoltisme, primer dins l'Agrupament Escolta Cardenal Lluch, de Manresa, després en diferents llocs de responsabilitat en les Demarcacions o Delegacions territorials, i encara ara en entitats relacionades amb el moviment escolta català.

L'acte de reconeixement li han muntat els qui van ser minyons de la Secció Pedraforca durant els anys que ell va liderar com a cap a l'Agrupament Cardenal Lluch, que enguany ha celebrat el 70è aniversari.

Durant la trobada que va aplegar una cinquantena de comensals, Francesc Serra i Feu va rebre de mans de membres de l'actual equip de caps de l'AEiG Cardenal Lluch l'ensinya del *Fulard de plata* (obra del joier Ignasi Cucurella) que distingeix persones cabdals en l'establiment i manteniment de l'escoltisme manresà.

També va ser obsequiat amb una peça al·legòrica a l'acampada, obra de la ceramista Montserrat Riu Rebolleda, i un

llibret que recull fotos, cançons, anècdotes, records dels 65 anys de Francesc Serra i Feu dedicat a la divulgació dels valors escoltes.

Un vídeo amb salutacions personals d'antics minyons i amics, una cançó especialment composta per a l'ocasió, un recull de signatures i un munt d'abraçades emocionades van completar l'acte de reconeixement, que Francesc Serra i Feu, envoltat dels seus néts i fillola, va agrair i aprofitar per recordar una vegada més els eixos principals de l'escola de vida que ha estat i continua sent l'Escoltisme per a generacions de catalans ☑

<p>Maig</p> <p>Diumenge 22</p> <p>Elna. Dia de la Memòria</p> <p>Record de la massacre de 1285. Sortida organitzada per l'IPECC.</p>	<p>Juny</p> <p>Del dimecres 1 al dilluns 6</p> <p>La Sicília catalana</p> <p>Viatge final del cicle de Sixena. Un viatge per resseguir la petjada catalana en aquella illa.</p>
<p>Juny</p> <p>Dimarts 14</p> <p>2a Tribuna Joan Carrera</p> <p>Dinar-coloqui amb el P. Wilhelm Danca, degà de la Facultat de Teologia de Bucarest: <i>El factor religiós a la guerra d'Ucraïna.</i></p>	

Anunciem la nostra intenció de publicar un número extra del butlletí **CALIU** que recollirà en primer lloc la crònica de la **XIV Trobada d'Escoltes Adults de Catalunya, València i Mallorca** que s'ha celebrat a Mallorca del 29 d'abril al 1er de maig.

I en segon lloc, oferirà també la crònica del viatge a Sicília (**La Sicília catalana**) previst per als dies 1 a 6 de juny vinents.

Nota.- A la pàg. 9, primera columna, surt el terme "**concertina**". Fa referència a un tipus de filferro de pues o de fulles tallants, que es fabriquen en grans bobines que es poden expandir com un bandoneó. S'usen en tancaments de seguretat i fins militars.

CALIU

Rbla. Mossèn Jacint Verdaguer, 10
08197 Valldoreix

FUNDACIÓ
ESCOLTES I GUIES

anticsescoltes@fundacioescoltesiguies.cat
fundacioescoltesiguies.cat/antics-escoltes-i-guies/

**Antics
Escoltes
i Guies**